

Самур

№ 4 (181) 2006-йисан 26-апрель

1992-йисан январдилай акъатзава

КАРДИК КУТАДА

Алай йисуз Азербайжанди 450 миллион доллардин инфраструктурадин проектар кардик кутада. И пулунин 150 миллион доллар чи республикадиз Дуньядин Банкуни гуда. Кредитдин 40 миллион доллар экономикадин чара-чара хилериз, 48 миллион доллар електроэнергетикадиз, 35 миллион доллар хуьруьн майишатдиз серфда. Идалай гъейри чпин чилер туна катиз мажбур хъайибурун дуланажагъ хъсанарун патал 11,5 миллион доллар къван пулар серф авун фикирда къунва.

КУЪМЕК ГУДА

Америкадин Садхъанвай Штатрин гьукуматди пулунин такъатралди Азербайжандиз военный рекъяй куьмек гун къарардиз къачунва. Пулунин къадар тамамвилелди тайинарнавач. Ятани са бязи чешмейри хабар гузвайвал, АСП-ди 2007-йисуз чи республикадиз демократиядин рекъяй реформаяр кыле тухун патал 28 миллион доллар, военный рекъяй куьмек патал 4,5 миллион доллар, военный пешекарар гъазурун ва ученияр кыле тухун патал 885 агъзур доллар пул гуда.

ВИЛИК ФИЗВА

Вичихъ ругуд район - Балакен, Закъатала, Къях, Шеки, Огъуз ва Къвепеле акатзавай Шеки-Закъатала регионда абадвилер къвердавай артух жезва. Ина 14,5 километрдин цийи рехъ арадиз гъанва. 249 километрдин рехъ цийи кыллелай гуьнгуьна хтунва.

Региондин района 5 цийи трансформатор эцигнава. 124 километрдин яргъивиле электрикдин, 30 километрдин яргъивиле цин ва 8306 метрдин яргъивиле газдин линияр члугунва. Балакенда цийи духтурхана, Закъаталада сагъламовилин комплекс, Шекида модул электростанция эцигиз башламишнава.

ЦИЙИ ТАМАР

Тамар хуьн ва абур артухарун патал эхиримжи йисара чи республикада са къадар крар кылиз акъуднаватани, и къвалах мадни йигинарна къанзава. Анжах Гуьйчай ва Закъатала района 6 агъзур гектарда цийи тамар кутун къетI авунва. Республикадин талукъ министерствоци цийи проект кардик кутан патал Дуньядин Банкунивай 35 агъзур доллар пул къачуда.

МАД СА КАРХАНА

Регионар вилик тухуниз къуллугъзавай Гьукуматдин программада фикирда къунвайвал, Огъуз райондани са къадар эцигунар кыле тухузва. И йикъара шуьше гъасилдай цех эцигиз башламишнава. Цийи карханади неинки Огъуздин, гъакIни къунши районрин агъалияр шуьшедалди таъминарда.

Районда цийи спорткомплекс, гъакIни Къарабгъдин дяведа залан хирер хъанвайбур ва шегидрин хизанар патал чIехи яшайишдин дарамат эцигун къарардиз къачунва.

ЧИ ТАВАТАР

“SUVAR” ANSAMBLININ BƏDİİ RƏHBƏRİ XANIM SƏDAQƏT KƏRİMOVAYA

Hörmətli Sədaqət xanım! Rəhbərlik etdiyiniz mahnı və rəqs ansamblının 10 illik fəaliyyətini yüksək qiymətləndirir və Sizi bu yubiley münasibətilə təbrik edirik.

Azərbaycanda tarixən yaşayan millətlər arasında olan münasibətlər hər zaman dostluq və qardaşlıq səviyyəsində olmuşdur. Mövcud münasibətlərin möhkəmləndirilməsi, milli

azlıqların mədəniyyətlərinin qorunub saxlanması məsələləri daim Azərbaycan hökumətinin diqqət mərkəzindədir.

Respublikada yaşayan ləzgi millətinin özünəməxsus incəsənətinin inkişafı işində “Suvar” mahnı və rəqs ansamblının böyük əməyi vardır. Sizin 2005-ci ildə Azərbaycanın əməkdar mədəniyyət işçisi adına layiq görülməyiniz fəaliyyətinizin məntiqi nəticəsidir.

Bütün bunları nəzərə alaraq, Sizə və rəhbərlik etdiyiniz kollektivin bütün üzvlərinə bu şərəfli işin gələcəkdə də uğurla davam etdirilməsində müvəffəqiyyətlər və nailiyyətlər arzu edirik.

Hörmətlə:
ƏBÜLFƏZ QARAYEV,
Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət və turizm naziri.
28 mart 2006-cı il.

ПАГЪ ЯДА!..

ЛЕЗГИ МИЛЛИОНЕР ЗАХАДА КЪВАН ВУЧ Я

Лезгийрихъни са къадар миллионерар ава. Аваз хъурай, мадни пара хъурай. Патанбурун хъыз, жуванбурун къайгъуни члугурай. Ингъе садбуру и кар рикIелай ракъурзава...

Урусатдин "Nafta-Moskva" компанидин президент лезги Сулейман Керимован тIвар дуньядин виридалайни девлетлу ксарин сиягъдик

акатнава. И йикъара ада Москвадин "Россия" тIвар алай концертдин залда вичин 40 йисан юбилей кьейд авуна. И мярекатдиз юбилярди машгъур манычи Шакирадизни эвернавай. Ина Шакирадихъ галаз санал Кристина Агилерадини манияр лагъана. Лезги миллионер Сулеймана санлай гъарада яхцIур декъикъа манияр лагъай Шакирадинни Кристинадин

гъарадаз са миллион доллар пул вугана.

Яраб жуванбурун яратмишунар, хайи халкъдин меденият вилик тухун патал ада икъван пулар харждайтIа? Са лезги манычидиз куьмек гун, са лезги хуьр абад авун патал гъич тахъайтIа агъзур доллар вугудайтIа?

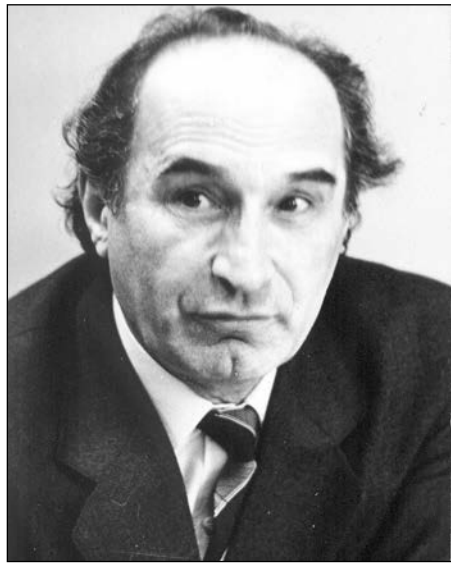
“Самур”.

АГЪМЕДУЛАГЪ ГУЪЛМЕГЪАМЕДОВАН 70 ЙИС

КЪИЛЯЙ - КЪИЛДИ ЛЕЗГИ Я ВУН!

АЛИМДУСТУНИЗ ЧАР

■ Играми Агъмедулагъ муаллим! Алай хьуйтлуън циклиз, 8-январдиз Куън дидедиз хьайи 70 йис тамам хьана. Ингъе Куън - чи виридалайни чьехи дуст вахтунда тебрик ийиз хьанач чавай. Гьавилай, багъишламиша. Аллагда Куън хьуйтлуъз ваъ, гатфариз тебрик ийидай нусрет гана жеди чаз. Куънни гьа чи чьалан илимдин гатфар тирвиляй ятIа? Са гафни авачиз, гатфари чими гьава галукьариз, тарарал къацу либас алукариз, чуьллериз сиггал гуз тIебиат гьикI ухарзаватIа, Куънени лугъуз тежедай къван къийметлу илимдин кIвалахралди чи чIал ва чьалан илим гьакI вилик тухузва. Субут патал Куъне эхиримжи йисара арадиз гьана чапдай акъудай "Лезги чьалан фразеология", "Урус чьаланни лезги чьалан фразеологиядин словарь", "Лезги чьалан мягъкем ибарайрин словарь", "Лезги чьалан синонимрин словарь", "Эминан гьакъикъат. I. Чьалан словарь", "Эминан гьакъикъат. II. Мягъкем ибарайрин словарь. Терсеба словарь. Тикрарвилин словарь", "Лезги чьалан словарь" ва маса ктабар мисал яз къалурун бес я.

Куъне кхьенвай вишералди макъалаяр кIелдайбуруз хьсандиз таниш я. Сифте яз Куъне чи чьалан фразеология дериндай ахтармишна. Сифте яз Куъне Етим Эминан чьалан гафарган туйкуьрна. Сифте яз Куъне лез-

ги чьалан гафарин мана ачухардай гафарган арадиз гьана ва икI мад. Чна фикрзавайвал, Куън чьалан илимдин къагьриман я. Куъне лезги чьалан илимдик лугъуз тежедай къван, къилди са чьалан ахтармишунрин институтди кутунвайдалайни артух пай кутунва. Гьавилай Квез вири халкъдин патай чухсагул къвезва. Гьавилай чна лугъузва: Квез Аллагда 100 йисан юбилейни къейд ийидай нусрет гурай! Къуй академик Агъмедулагъ Гуълмегъамедов лезги чьалан илимдин къакъбан дагъ хьиз гьамиша аваз хьурай!

Агъмедулагъ муаллим, играми дуст! Чи ният адетдин макъала кхьена, илимдин рекъай Куъне къазанмишай агалкъунрикай иктилат авун туш. Газетринни журналрин чинриз ахътин макъалаяр тIимил акъатнавач. Чи къаст Квез чи рикIин гафар агакъарун я. Куъ тIвар атайла чаз хвеша жеда, чахъ са чьехи арха авай хьиз жеда, чак руьгъ акатда. Вучиз лагъайтIа Куън дерин фикрар авай, ватанперес, гьамиша уьмуьрдин яцIаз гьахьна, адан кIвенкIевечи жергейра жез алахъза-

вай, хайи халкъдин къайгъу чIугвазвай халисан женчи я. Куън къиялайкъилди Лезги я! Чи гьуьрметлу писатель ва алим Гьаким Къурбана гьеле 27 йис инлай вилик вичин макъалада кхъейвал, Куън чи дамах я!

Куън чи чьалан илимдин вилик чьехи жавабдарвал хиве авай алим я. Садрани и жавабдарвал рикIелай ракъурмир. Мумкин я, къе чи ватангьлийривай Куъ илимдин кIвалахриз герек тирвал къимет гуз жезвач. ЯтIани руьгъдай аватмир. Куъ илимдин кIвалахриз асул къимет чи гележег несилри гуда.

Играми дуст, яшар 70 йис хьанватIани, Куън яратмишунрин чагъинда ава. Аллагда Квез инлай къулухъни галатун тийижиз кIвалахдай, мадни зурба илимдин кIвалахлар арадиз гьидай, чи чьалан илимда Шарвиледи хьиз, рикIелай тефир гелер тадай къуват гурай!

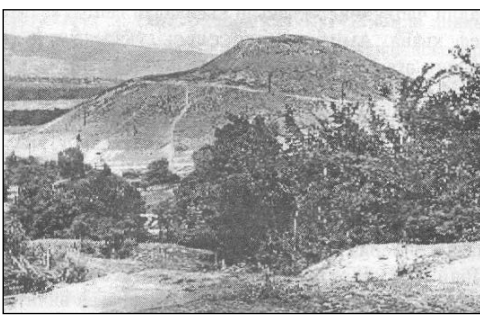
Квез гьамиша чьехи ватанпересдин чьехи стхадиз хьиз икрам ийизвай

Седакьет КЕРИМОВА,
Муъзеффер МЕЛИКМАМЕДОВ.

MOVQE

"HƏZRƏ" OYKONİMİ HAQQINDA

■ Respublikamızın həm Qusar, həm də Qəbələ rayonlarında Həzrə adlı kəndlər, Həzrə dağında isə "Həzrə qülləsi" adlı müdafiə qurğusu mövcuddur. Qəbələ rayonundakı Həzrə kəndi özünün abidələri ilə daha qədim və zəngindir. "Həzrə" sözünün mənşəyi ilə bağlı tədqiqatçılar arasında müxtəlif mülahizələr mövcuddur. Ancaq bunlar inandırıcı görünmür...

Həm Qələbədəki, həm də Qusardakı Həzrə kəndi ilk orta əsrlərdən yaşayış məskəni olmuş, Həzrə qülləsi isə IX-XI əsrlərdə Qəbələ feodal hakimiyyətinin şərq sərhədlərini qorumaq üçün nəzarət məntəqəsi kimi yaradılmışdır.

Qədimdə müxtəlif məlumatları qonşu obalara çatdırmaq üçün təpələrdən istifadə edirdilər. Belə təpələr Qusar rayonunun Həzrə və Düztahir kəndlərində də var. Maraqlı haldır ki, həm Həzrədə, həm də Düztahirde bu təpələrin yaxınlığında "Gьезеран клунтI" adlı daha bir yüksəklik yerləşir. Düztahir kəndindəki həmin ərazidə qədim qəbirələrin mövcudluğu nə vaxtsa burada yaşayış məskəni olduğunu deməyə əsas verir.

Çox güman ki, bu təpələr də Qələbədə olduğu kimi qaravulxana, düşərgə rolunu oynamışdır. Sonralar bu təpə qaravulxana kimi əhəmiyyətini itirmiş və onun yaxınlığında meydana gələn yaşayış məntəqəsi "Həzər" adlanmışdır.

Zaman keçdikcə bu söz daha asan tələffüz olunan "Həzrə" formasını almışdır.

Radik Saruxanov,
Qusar rayonu.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

ЖЕЛЕЗО - НЕБЕСНЫЙ КАМЕНЬ

Железо считается металлом не земного происхождения. Об этом говорится и в священном Коране. В 1749 году сибирским кузнецом недалеко от Енисея была найдена глыба самородного железа. Она прославилась на весь мир и была признана как первый бесспорный метеорит. Недав-

но я узнал, что на некоторых древних языках железо именуется "небесным камнем". Произношение слова "железо" на лезгинском языке (ракъ) очень схоже и можно сказать совпадает с произношением слова "солнце". Солнце является небесным светилом. Следовательно, совпаде-

ние произношений этих слов еще раз подтверждает то, что лезгинский язык является одним из древнейших языков мира.

Рашад АЛИЕВ,
ученик 11-го класса школы-лицея N 147 г.Баку.

НОВОСТИ НА ВСЕ ГОЛОСА

ПОСТРОЕНО ДВЕ ТЫСЯЧИ ЛЕТ НАЗАД

К северу от Назарета (Израиль) археологами обнаружен подземный комплекс жилых и складских помещений и связывающих их тоннелей. Сооружение служило убежищем евреям во время восстания против римлян в I веке н.э. Оно находилось прямо под полом обычных жилых домов. Риск обрушения конструкции, выполненной в виде широкого купола, накрывающего пол, был сведен к минимуму. находка, по мнению ученых, свидетельствует о том, что восстание тщательно готовилось, а не вспыхнуло спонтанно, как считалось ранее.

СТАТУЮ СВОБОДЫ БУДЕТ ОСВЕЩАТЬ ВЕТЕР

Знаменитая статуя Свободы, встречающая миллионы людей, которые прибывают в Нью-Йорк, давно уже превратилась в один из самых известных символов Америки. В этом году статуя отмечает 120-летний юбилей. Благодаря автономным генераторам ее знаменитый факел был единственным "светлым пятном" в Нью-Йорке, когда в связи с аварией в энергосистеме в 2003 году весь город остался без света.

Статуя переходит на экологический источник энергии. Через три года все 27 миллионов киловатт-часов энергии, необходимых для освещения статуи Свободы, будут давать ветряные мельницы 90-метровой высоты.

МЕДАЛЬОН ИЗ НЕОЛИТА

Греческим археологом необычайно повезло. Ими найден золотой медальон, возраст которого оценивается в 6,5 тысячи лет. Ученые относят находку к неолитическому периоду и считают ее большой удачей. Во-первых, на территории страны в ходе раскопок было найдено всего три подобных медальона. Во-вторых, сведения об использовании металлов в это время крайне скудны. находка доказывает, что люди эпохи неолита были достаточно развиты, чтобы создать произведение искусства.

ЭТО КТО ЖЕ ТАКОЙ МОХНАТЫЙ

Необычное открытие совершили американские ученые. На дне Тихого океана на глубине 2300 м они обнаружили неизвестное науке животное, названное Kiwa hirsuta. Внешний вид данного ракообразного поражает. На месте глаз у него располагаются "остатки мембраны", клешни же покрыты пушистым "мохом". В момент знакомства с представителями науки 15-сантиметровый "мохнатый лобстер" дрался с двумя крабами за кусок креветки. На клешнях обитателя океанского дна исследователи обнаружили множество бактерий. Предполагается, что они нейтрализуют воздействие токсичных веществ, извергаемых подводными гейзерами, возле которых и живет представитель нового семейства Kiwaidea.

РИМСКАЯ ИМПЕРИЯ ПАЛА ИЗ-ЗА ЧЬЕЙ-ТО ЗАБЫВЧИВОСТИ

5 апреля 1453 года к стенам Константинополя, когда-то столицы громадной Восточной Римской империи, а к XV веку - последнему клочку византийских земель, не завоеванному турками, подошла 150-тысячная армия султана Мухаммеда. Константинополь, окруженный мощными крепостными стенами, сопротивлялся как мог. Казалось, само небо благопритствует осажденному городу. На какие только уловки не шли турки: и самые большие в мире огнестрельные орудия создали и привезли к Константинополю, и почти безрезультатно палили из них по толстым стенам, и даже флот перевезли на катках по суше в гавань, которую константинопольцы считали неприступной. Тщетно, город не сдавался! Даже 12 тысяч янычар, которых Мухаммед повел в атаку на византийцев, не справились со своей задачей. И все же Константинополь пал - из-за пустяка, из-за сущего курьеза. Внешнюю стену города окружала внутренняя стена, в которой была небольшая дверца - в мирное время через нее проходили торговцы, приезжие. Во время осады города кто-то попросту забыл закрыть эту дверь. Несколько турок, пробравшихся в брешь во внешней стене, совершенно случайно обнаружили эту дверь и пустили янычар в город. Так чья-то нелепая оплошность положила конец некогда могущественной Римской империи.

ЗИ ДИДЕД ЧИАЛ-ЛЕЗГИ ЧИАЛ

Руьзгар ЭФЕНДИЕВА

Азербайжандин тIвар-ван авай шаир Руьзгар Эфендиевадин шумудни са ширдин ктабар чапдай акъатнава. КIелдайбуру гъамиша хушдиз къабулзавай адан эсерар урус, гуржи, туьрк, узбек, фарс ва маса чIаларални чап жезва. Чна "Самур" газетдин дуст тир шаирдин ширар сифте яз лезги чIалаз элкъурна, чап авун дуьшуьшдин кар туш. И шиирар вичин авай са хва Къарабагьдин дяведа квадарай дидедин риклин сузаар я.

КЪЕКЪВЕМИР ЗАХЪ

Вун къекъвей рекъера зунни къекъвенан, Ашкьидин цIу зун икI чинеба канай. Шумуд гад алатна, къайи къуьд хъанай, Алатна бахтлу къар, къекъвемир захъ мад.

ЭкъечIа зун дагъдиз мад вун галачиз, Дагъни къариб хъанва цифер алачиз. Дуьньядлай цIар ягъиз, на зун амачиз, ЧIугваз пашманвилер, къекъвемир захъ мад.

ЗИ ФЕЙИДИ ХТАНАЧ

Зи агъдикай дагъ юзана, Кузвай цIаяр ксана, Варз зи хура акIана, Зи феиди хтанач.

Йиф алуькна, югъ кIарна, Са вахтсуз цуьк къурурна - Рекъери заз гъад кбуна, Зи феиди хтанач.

Бахт авахьна гъапарай,
Уьмуьр хъана тапарар,
Арадаваз часпарар,
Зи феиди хтанач.

Вун верци бицек тир накъ,
Куьтыгъ жеч зи вилин нагъв,
Хъурай закай вун къаткай накъв,
Зи феиди хтанач.

ЦИФЕР

Хажалатри тукIурнавай
Зи руьгъ, зи тан, чан-йифер.
Дуьньядлай куьр хъайила,
Зи къариб ватан йифер.

Дердер-гъамар - рикIин тIакIар,
Хиялрикай жезва маркар.
Фикирри хур ийиз кукIвар,
Къазвайди заз дуван - йифер.

Жув галтугиз, бахт мад катиз,
ЦIразва зун нагагъ къатиз,
Гъикъван ама эхиратдиз,
Накъварин макан-йифер.

Лезги чIалаз элкъуьрайди
С.КЕРИМОВА я.

ДИДЕД ЧИАЛ

Гъуьлерилай дерин я вун,
МуркIадилай серин я вун,
ВиртIедилай ширин я вун,
Зи дидед чIал, зи лезги чIал.

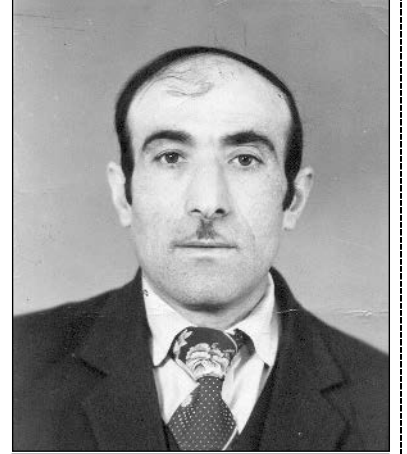
Дагъ чкадлай юзурда на,
Багъ бегъердив ашурда на,
Чуьл цуькверив дугурда на,
Зи дидед чIал, зи лезги чIал.

ХъанатIани бахтар юргъун,
КIарнатIани аямди вун,
Лезгияр яз хвена на чун,
Зи дидед чIал, зи лезги чIал!

ИНСАН ЯТIА

Эгер вун инсан ятIа,
Чара ая цифни рагъ,
Эгер вун инсан ятIа,
Кутур бегъер гулай багъ.

Эгер вун инсан ятIа,
ВиртIедик къел кутамир.
Эгер вун инсан ятIа,
Масадак шел кутамир.

Мегди ПАШАЕВ

Эгер вун инсан ятIа,
Умун яз, мегърибан хъухъ.
Эгер вун инсан ятIа,
Инсан кIани инсан хъухъ!

ЭРЕКЪ

Къилияй-къилиз я ам зегъер,
ЧIуриз ава хуьрни шегъер,
Гъизва ада усалвилер,
Эхирни ажал я эрекъ.

Ам хъвайиди "аслан" жада,
Эхир къилияй пашман жада,
Паб-аялдиз душман жада,
КIвалин къене къал я эрекъ.

Бязибур куз алугардай,
Бязидан гъар чин къалурдай,
Асул къилих ачухардай,
И дуьньядин фал я эрекъ.

КIеле рамда ваз тапаррай,
Авадарда пул гъапарай,
Хъвана, акъатиз къапарай,
Валлагъ, къилин тIал я эрекъ.

Явер ШАЛБУЗОВ.

ГЪУЬЧI, КВАК ВА ИНСАН

Иесдихъ миьхвилер ийидай мажал авачир. Кат-галтугун пара хъанвай. Кар-кеспидихъ гелкъез, са шумуд югъ тир кIвале авачиз. Адан гъевчи утагъдин цIаз иер са халича янавай. Чешнийрин иервили ам храй касдиз баркалла гъизвай. Халичадин къаншарда авай цIал жуьреба-жуьре шикалар алкIурнавай ва абурални халичадал хъиз, руг ацIукънавай. Утагъдин экв пердеири къунвай. Халичадин вини пипIе хушраканди мугнавай. Халичадилай са тIимил хъиз винелай, къавуз янавай чинардин къул незвай Кукран ван хъаначиртIа, садни ина инсан яшамиш жезвайдан чIалахъ жечир. Кукра иштагъдивди незвай. Ван алаз, харт-харт ийиз. На лугъуди, ам виш йис тир гишила аваз. Гила вичи-вич тухарзавай. Кукран икI тIуьникай сагъиб авачир утагъда, иер халича незвай ГъуьчIрез хьел къведай чIал низ чидай къван? Гъикъван тIуьртIани тух тежезвай ГъуьчIрез... Гъамиша сиви регъезвай ГъуьчIрез...

ГЫКАЯ

Ада эхирни гъарайна Кукраз лагъана:

- Я Квак, вучиз вуна икI ван алаз незва? Жуван хесет дегишарайтIа жечни? Вунани за хъиз ван акъуд тийиз неъ ман.

Кукравай жаваб тагана акъвазиз хъанач:

- ТIуьн гъа тIуьн тушни, я ГъуьчI?

- Дуьз я, тIуьн гъа тIун я. Чун къведни гъа са несилдай я, чун гъашаратар я, - лагъана ГъуьчIре. - Инсанриз чун аквадай вилер авачирди ваз чизвачни? Абурун гъахъдувандикай ваз хабар авачни? Вуна ван акъудиз кIарас кIукIвардайла, зи чанда фул гъатзава. Вуна саки жув алай чка лишан гузва: "Зун инал ала, зун мердди я". Гъич зиянкарни мерд жени? Заз, дуст кас, вун вирдалайни гIаф кIан я, амма валайни гIаф заз жув кIанда. За ваз акъул гузвач, вун залай акъулду я жеди, амма ван акъудиз яргъалди нез жедач, ван акъуд тавурла, вун са хейлин вахтунда садан хиялдизни къведач. Гъавилияй жуван къилих дегишра. Ван акъуд тийиз неъ.

- Я ГъуьчI, вуна лугъузвай и кар залай алакьдач эхир, - жаваб гана Кукра.

- Вучиз?

- АкI хъайила за жуван сив, пIуз, чене, са гафуналди, вири къил дегишарна кIанзава.

- Дегишара ман.

- Дегишарайла руфунини цIийи къили сад-садав къадач эхир. Завай жуван тIул дегишариз жедач.

- Гъич тахъайтIа, утагъда инсан авайла ван акъудмир.

- Хъуй ман.

Абур мадни тIуьнив эгечIна. ГъуьчI гъикъван тIуьртIани тух жезвачир. Кукран руфун ацIузвайтIани, нефс ацIузвачир. Хушраканди туруниз тIветI аватнавай ва ада чабаламишзавай. Кукрани ГъуьчIре лап давла ягъазвай.

Нянихъ кIвализ хтай Инсан, юргъун тирвилляй са куьнизни фи-

кир тагана ксана. Кукран рикIел ГъуьчIрен гафар хтана ва ада са хейлин вахтунда ван акъуднач. ТIуьнч. ГъуьчIре лагъайтIа, гъамишанда хъиз незвай. Ам акур Кукравай акъвазиз хъанач. Экуь жезвай. Инсан ширин ахвара авай. Адаз Кукран ван къевзвачир. И кар акур Квак къизмиш хъана, кIарас незвайди тIимил хъиз, ада вичин ругни виняй гъуз Инсандин винел авадарна. Инсанди рукварикай баъмиш жезвайда хъиз, уьгъуь ягъиз башламишна. Ам ахварай аватна. Инсандиз вилералди сифте хушраканди муг, ахпани халичадал алай руг акуна. "Зун лап къацIайрин къацIай хъанва хъи" - лагъана ам меселай къарагъна. Ада халичадиз килигна. Адан са бязи чкайрал чIичI алаачир, адай тIеквенар акъатнавай. Им ГъуьчIрен кIвалах тирди адаз чир хъана. Кукра Инсанда хъуьрезвайди хъиз мад вичин руг виняй гъуз авадарна. "Килиг садра, и гъашаратрини чун кваз къазмач. Акъваза куьн"... - лагъана Инсанди. Пекер алуькна, кIвалин рак-дакIар ахъайна, тIветIер акъудна. Хушракандин мукар кудунивди миьхна. ГъуьчIрекайни Кукракай Инсандиз лап хъел авай. Абуруз дуван къаз эгечIна. И гъал акур ГъуьчI кичевилияй къурана. Куьк хъана хамара гъакъ тийизвай Кукра са затIни гъисс хъийизмачир. Ада гила кIарасдин рикI незвай. Кукра халичадин юкьнюкъва гъахънавай ГъуьчIрез гъарайна:

- Я ГъуьчI, югъди-йифди тух тежез незватIани вун вучиз икI яхун я?

- Эгъ, я Квак, чна незвайди чи бубадин мал хъиз хъанайни ваз? Гъарам мал я чна незвайди, дуст кас, гъакI тирвилляй заз Инсандин гъахъ-дувандикай кичезва. И кичевили зун жувни незва.

- Киче жемир, ГъуьчI. И дуьньяда чаз амуькдайди тIуьн я.

- Заз гъич киче жечир, эгер чалай Инсандин рикIиз гъахъна гъамни нез алакьнайтIа...

ГАТФАР

ЗУЛ

"САМУР" ДИИ МЕКТЕБ

"РАГЪ ХЪУЪРЕЗВА"

■ Бакудин "Зия-Нурлан" чапханади ихтин тIвар ганвай, кIелдайбурун рикIяй хабар гудай ктаб чапдай акъуднава. Седакъет Керимовдин аялар патал кхъенвай и кIватIалда аялрин тIебиатдихъ галаз дуствилерикай, абурун кIилихрикай, гьакIни тIебиатдин гьаларикай ва гьайванрикай кхъенвай шиирар ва мах гьатнава. И эсерри аялриз тIебиат хуьн, дуствал вине кьун, чирвилер артухарун, чIехибуруз гьуьрмет авун патал эвер гузва. Ктабдин кьетIенвал ам я хьи, жуьреба-жуьре рангарив чIугунвай иер ва чIехи шикилри шииррин ва махунин манаяр дериндай кьатIуниз кумек гузва. И шикилрин автор жегьил художник Гуьнел Гьажибалаева я.

Дуьньядин стандартрив ва аялрин тIаллабурун кьазвай яцIу жилдинин цIийи ктабдин акунар хьиз, ада гьатнавай эсерарни рагъ хьиз чиниз хъуьрезвайбурун, рикI шадарзавайбурун я. Ктабдикай аялривай, муаллимривай, гьакIни лезги чIалал рикI алай гьар са касдивай менфят кьачуз жеда.

КIулар райондин Цехуьл хуьруьн юкьван мектебдин муаллим Несибе Ибрагьимова вичи тарс гузвай аялрихъ галаз санал.

ЧИ КЪАДИМ ЭЛИФАР

АБУРУКАЙ ЛЕЗГИЙРИ АЛУПАН ГЪУКУМАТДИН
БЕРЕДА МЕНФЯТ КЪАЧУНАЙ

Q	alt	a	g	çi	ç
т	odet	в	ç	çaj	çə
с	zim	z	q	maq	m
Q	gat	g	q	kaç	k
h	eb	ë	ç	nuc	n
ə	varl	z,	ç	çaj	ç
z	en	e	ç	şan	şə
F	zil	ž	q	zajh	zə
g	tas	t	h	un	u
w	ça	ç	z	taj	t
ç	jud	đ	ç	xam	x
T	za	žə	ç	zaj	z
ç	irb	i	ç	çat	çə
b	ša	š	ç	nən	n
q	lan	l	ç	nes	n
ç	ina	ı	ç	ka	k
d	xen	x	ç	sek	s
p	dan	d	ç	beç	ç
ç	çar	ç	ç	tiw	t
ç	lox	lə	ç	soç	so
ç	kar	k	ç	joç	ç
h	lit	lə	ç	can	çə
ç	hət	h	T	cajn	ç
ç	haj	hə	ç	jojd	j
ç	ar	a	ç	nirz	n
ç	coç	c	ç	ku	k

МУАЛЛИМДИН ЧАР

Играми "Самур"! Лугудай гафар пара аватIани, куьрелди кхъизва за редакциядиз. Гьар са лезгидиз хьиз, зазни "Самур" газет гзаф хуш я. Гьар гьилера газет кьачурла, чIехи мураддив агакьай хьиз жеда заз. "Самур" ван алаз кIелун чи хизанда адетдиз элкьвенва. Са цIарни тутуна кIелайдалай гугьгьуниз ам арадиз гьизвай чи журналистрин чан сагьрай лугьзува чна.

Авайвал лагьайтIа, "Самур"ди зак руьгь кутунва. Ада заз шиирар кхьидай илгьамни бахшнава. ЯтIани заз жуван шиирар винел акъудиз регьзува. Чидач абур гьихьтинбурун хьанватIа. Куь фикир чириз кIан я заз.

КЪВЕ ПАТАН ВАЦI

Гатуз дуьзенар
Гам я пуькверин.
Варз алай цавар
Яж я экверин.

Къведа Самурдин
Хуш манидин ван.
Адан къве падни
Язва чи ватан.

Авахьрай, тагуз
Чи чилериз кьацI.
Аваз хьурай ам,
Чи къве патан вацI.

Сара ГЪАСАНОВА,
КIулар райондин Яргунрин хуьруьн юкьван мектебдин муаллим.

Шикилда: КIулар райондин Кузунрин хуьруьн юкьван мектебдин муаллимар.

БУБАЙРИ ЛАГЪАНАЙ...

Акьул маса кьачуз жедач.
Гьил ичIидан мез куьруь жеда.
Бубадин чирвили хцикай алим ийидач.
Кьакьраяр - кьазранбурун, какаяр - нуькIренбурун.
Вак акваз, геле кьекьвемир!
Улам чир тавуна вацIа гьахьмир!
Акьул бармакда ваь, кьиле жеда.
Чуру цIегьрекни жеда, акьуллу кьил кIанда.
Макьамдиз килигна кьуьл ая!
ЧIехи тарцихъ чIехи хьенни жеда.

ŞAHMURAD QIRIZLI

Şeirleri ilə tanınan Rəşidov Şahmurad Vəlimurov oğlu 1920-ci ildə Xaçmaz rayonunun Əhmədoba kəndində anadan olub. Ali təhsilli Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi olan Ş.Rəşidov altmış altı il pedaqoji sahədə işləyib. 30 il məktəb direktoru, 2 il rayon xalq maarif şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışıb.

Sovet hakimiyyəti illərində uzun müddət rayon partiya komitəsi plenumunun üzvü, səhər sovetinin deputatı olub. Ali Sovetin, maarif və maliyyə nazirliklərinin fəxri fərmanları

ilə təltif olunub. 1998-ci ildən təqaüdüdür.

Asudə vaxtlarında bədii yaradıcılıqla məşğul olur. 1993-cü ildə Azərbaycanda İran səfirliyinin təşkil etdiyi Məhəmməd peyğəmbərin ad gününə həsr edilmiş müsabiqə üçün yazdığı "Həzrəti Məhəmmədin həyatı" poeması müsabiqədə birinci yeri tutaraq yüksək mükafata layiq görüldü.

Onun qız xalqının həyatına, adət-ənənələrinə həsr olunmuş "Qız və qızlılar" kitabı 1996-cı ildə çar-

dan çıxmışdır.

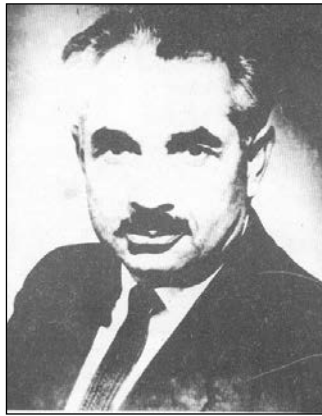
2004-cü ildə onun "Nahaq qan batmır" kitabı işıq üzünə çıxmışdır.

Həmin il onun daha bir kitabı - Azərbaycan ədəbiyyatının bütün janrlarında nümunələr verilmiş 230 səhifəlik "Qardaş körpüsü" adlı şeirlər toplusu da nəşr olunmuşdur.

Mənsub olduğu qız xalqının adını özünə təxəllüs götürmüş Şahmurad Qızı ləzgi dilini də mükəmməl bilir.

Urəyi yaşamaq, yaratmaq əşqi ilə döyünən qocaman şair bu gün də yazıb-yaradır.

Baləhməd NƏSRULLAYEV.

ГАФАЛАГ

кирф - серкІв

хархунаг - афардик кутадай векь

цегьрекьар - азалия

игид тар - лох

марцар - черемуха

кьарбу - чІуру чухьверар

хар - пахла

ципІрендин тар - чІулав тутун тар

тукькуьл кьалар - явшан

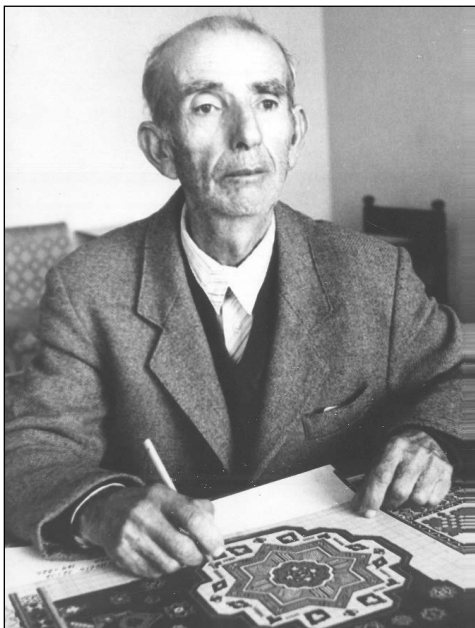
атІуртІ - махатІил

букІуш - кІерецдин кьен

батІан - шуткьу

бугьуц - толстяк

ЧЕХИ АЛАКЪУНАР АВАЙ КАС ТИР

Чи халкьди вичихь чехи алакьунар авай са сеньтарк квадарна: художник Кьейбуллаг Мамедов. Кцлар райондин Агъа Лакарин хуьре 78 йис инлай вилик дидедиз хьана, ина уьмуьр кьилиз акьудай ада лугьуз тежедай кьван зурба эсерар яратмишнай. Вичин уьмуьр тирвал четинвилерни дарвилер чІугур, дубньядин гьахьсузвилери чухьквей, гагь пер, гагьни кьелем кьуна гьакьсагьвилелди кьвалахай ам диплом гвай гзаф ксарилай савадлу тир. Гаф чинал лугьудай ада. Вичихь вилегьвилерни халисан лезги руьгь авайтлани, вилералди я вичин эсерин вы-

ставка акун, яни каталог акьудун кьисмет хьанач адаз. Я са эсерни маса гуз хьанач касдивай.

Хуьре яшамин жез художниквал авур, лезги халичайринни сумагрин цийи чешнеяр яратмишай и кас зурба сеньтарк тир. Ада 100-далай гзаф эсер аради гьана: "Кцлар", "Агъа Лакар", "Силибир", "Яран сувар", "Гатфар", "Дербент", "Нарын келе", "Мел", "Дагьлар" ва мсб. И эсерар рангарин иервили, нехширин тикрарсузвили чешнелу ийизва. Чи сур чІаварин халичайринни сумагрин чешнейрикай менфят кьачуна вичиз хас, цийи, гзаф успагь чешнеяр яратмишна ада.

"Самур" газетдал рикІ алай Кьейбуллаг халудин. Са шумудра адакай макъалаярни кхьенай чна. Редакцияди вичин гьисабдай газетни кхьенай адаз.

Эхиримжи кьве йисуз Кьейбуллаг халу начагь тир. Гьилер юаз чешнияр чІугваз жезвачир адавай. Хва вахтсуз рагьметдиз финифди ам месе гьатна. Адалай аманат яз зегьметдал рикІ алай, келунихь, чирвилерихь ялзавай, кьени кьилихрин пуд гада аял амукьна и дубньяда. Пара кІандай хтулар Кьейбуллаг халудиз. Абурукай виридалайни гьвечИда, б-синифда келзавай Нижата чехи бубадин сеньтихь ялзава. И карди адан баде ФатІиматан ва диде Перизатан рикІ иллаки шадарзава. Кьейбуллаг халудин чехи мурад хтулрикай сада вичин рехь давамарун тир. Са гафни авачиз, хтулри хьиз, маса лезги жегьилрини давамарда адан рехь. Цийи чешнейралди яратмишда халкьди адан экуь кьамат.

Аллагьди ваз рагьмет авурай, Кьейбуллаг халу!

"Самур".

YENİ KİTAB

ƏYLƏNCƏLİ BİLMƏCƏLƏR

Oxucuların respublika mətbuatından əyləncəli bilməcələr müəllifi kimi tanıdığı Cəlil Cəlalovun bu günlərdə Cəlil Əbubəkəroğlu imzası ilə "Molla Nəsrəddin səfərdən qalmezdi" adlı əyləncəli riyazi bilməcə kitabçası çapdan çıxmışdır.

"Haqqın sədası" qəzetinin xüsusi buraxılışı kimi işıq üzünə görmüş bu toplu qəzetin baş redaktoru Mehman Göytəpəlinin qeyd etdiyi kimi, məntiqi düşüncə qabiliyyətinə və riyazi tefəkkürə malik oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bundan əlavə fənn müəllimləri ondan riyaziyyata dair proqramın dərinədən mənimsənilməsi üçün əlavə saatlarda (dərnlərdə) istifadə edə bilərlər.

Fərid FƏRMANOV.

НАЛИВНОЕ ЯБЛОЧКО

Не все знают, что яблоки ценны не только как пищевой продукт, но и как профилактическое и лечебное средство. Еще древние римляне каждый прием пищи завершали яблоком. А старая английская пословица гласит: "Каждый день съедая яблоко, экономишь на враче".

● Для укрепления нервной системы полезно пить в течение дня яблочный настой, для приготовления которого нужно нарезать яблоко тонкими пластинками, залить кипятком и оставить на 2 часа в закрытой посуде.

● При избыточном весе, сердечной недостаточности, плохом сне рекомендуется устраивать "яблочные дни": в течение такого дня за 5-7 приемов съедают до 1,5-2 кг плодов. Можно повторять два раза в неделю.

● При недостатке йода в организме следует включать в пищевой рацион 2-3 яблока каждый день, есть которые нужно вместе с семенами. Это обеспечивает суточную потребность в йоде.

● Для выведения бородавки к ней несколько раз в день следует прикладывать дольку яблока кислых сортов до ее исчезновения.

● Трехдневная диета из яблок и сухого черного хлеба с чаем из лекарственных растений с исключением всех других продуктов и напитков помогает бросить курить, так как организм меньше ощущает никотиновый голод.

ТАНЦУЮТ ВСЕ!

С 15-го сентября 2006 года в Баку начнет действовать экспериментальная школа танцев "Лезгинка". Занятия будут проводиться в детских, молодежных, взрослых и профессиональных группах.

Собеседование и набор желающих будут производиться с 1-го мая по 1-е июля нынешнего года.

Справки по тел.: 432-92-17, (050) 320-74-05

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

"Samar" qəzetinin baş redaktoru Sədaqət Kərimova Nəriman Osmanova həyat yoldaşı

Lyudmila Gülbala qızının vaxtsız vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı ve-

САМУР

Главный редактор
Седагет КЕРИМОВА

Адрес редакции:
AZ 1073 Баку, Метбуат
проспекти, 529-й квартал,
Издательство "Азербайджан",
этаж 3, каб. № 101.
e-mail: samur@nm.ru

<http://www.samur.info>

Расчетный счет
26233080000
Капитал банк г.Баку
1-й Ясамальский филиал

код 200037
ВОИН 130024708
Газета
зарегистрирована в
Министерстве печати и
информации

Азербайджанской
Республики. Рег. № 78

Индекс: 5581
Тираж: 2200

Тел: 432-92-17,